

Pravni i institucionalni okvir readmisije u Srbiji

Dejan Marković i Igor Kostić

REZIME

Ovaj dokument ispituje nacionalne mere i aktivnosti usmerene ka uspešnoj reintegraciji povratnika koji su predviđeni Strategijom za reintegraciju povratnika na osnovu Sporazuma o readmisiji, lokalnim akcionim planovima, Nacionalnom strategijom za socijalnu inkluziju Roma za period 2015-2025, Akcioni plan za Poglavlje 23 i Akcioni plan za ostvarivanje prava nacionalnih manjina. Takođe u njemu je sadržan i pregled nadležnih tela i organa sa posebnim osvrtom na njihov sastav, delokrug radai dužnosti prilikom pružanja pomoći i podrške povratnicima u procesu ostvarivanja njihovih prava.

PRAVNI I INSTITUCIONALNI OKVIR READMISIJE U SRBIJI

Ovaj dokument ispituje nacionalne mere i aktivnosti usmerene ka uspešnoj reintegraciji povratnika koji su predviđeni Strategijom za reintegraciju povratnika na osnovu **Sporazuma o readmisiji, lokalnim akcionim planovima, Nacionalnom strategijom za socijalnu inkluziju Roma za period 2015-2025, Akcioni plan za Poglavlje 23 i Akcioni plan za ostvarivanje prava nacionalnih manjina**. Usled nedostatka zvanične baze podataka, zasebna analiza u okviru našeg projekta baviće se analizom pisanja medija o povratnicima vraćenim po osnovu Sporazuma o readmisiji i procene o broju povratnika, njihovim iskustvima i statusom.

Readmisija (od engleskog *re-admission*: čin ponovnog priznavanja) je procedura vraćanja i prihvatanja osoba koje nisu ispunile ili više ne ispunjavaju uslove za ulaz ili boravak na teritoriji druge države. Jedan od prioriteta spoljne politike Srbije je bio ulazak na Belu šengensku listu. U tom cilju, sprečavanje nelegalnih migracija, tj. kontrolisanje ulaska naših građana u zemlje članice Evropske unije (EU), zemljama kandidatima i zapadnim državama kao i prolazak građana trećih zemalja kroz Srbiju ka ovim zemljama je ustanovljen kao kriterijum. Jedan od osnovnih mehanizama za efikasnu opstrukciju i kontrolu nelegalnih migracija je kontrola viznog režima i potpisivanje i ratifikacija sporazuma o readmisiji.

Zahvaljujući ovim sporazumima, stvoreni su uslovi za organizovan, recipročan i institucionalizovan povratak građana zemalja potpisnica sporazuma koji nemaju pravo pravo ulaska i boravka na teritoriji neke od potpisnica sporazuma, kao i prolazak građana trećih zemalja i osoba bez državljanstva u zemlju porekla ili treću zemlju.

Sporazum o readmisiji lica koja nezakonito borave između Republike Srbije i EU¹ je potpisan u Briselu 18. septembra 2007.² Narodna skupština Srbije je ratifikovala sporazim 7. novembra 2007, dok je Sporazum o readmisiji sa EU stupio na snagu 1. januara 2008.

Strategija reintegracije povratnika na osnovu Sporazuma o readmisiji je usvojena od strane Vlade Republike Srbije 13. februara 2009. Strategija definiše institucionalni okvir, mere, aktivnosti i glavne aktere (*stakeholders*) za održivu reintegraciju povratnika. **Akcioni plan za primenu Strategije za period 2009-2010. godine** je usvojen 16. aprila 2009. **Akcioni plan za 2011. i 2012. godinu**³ je usvojen 29. septembra 2011. Važno je napomenuti da nijedan nacrt akcionog plana nije pripremljen niti usvojen od tada.

Savet za reintegraciju povratnika je uspostavljen 23. oktobra 2008. Predsedavajući Savetom je zamenik Premijera, dok je njegov zamenik bio

1 U Evropskoj uniji se i dalje razvija praksa i jedinstveni pravni tretman izbeglica koji su zatražili azil. Prema „Dublinskoj konvenciji“, njihov status uvek rešavaju države kroz koje je tražilac azila ušao u EU. Pravna zaštita prisilnih migranata i izbeglica ustanovljena je prema Konvenciji o zaštiti izbeglica iz 1951. godine, Protokolu iz 1967. godine i drugim dokumentima koji štite ljudska prava. Oni zabranjuju proterivanje ili povratak izbeglica, ukoliko postoji opasnost po njihov život i slobode. Evropske institucije su donele više dokumenata u vezi sa uspostavljanjem jedinstvenog sistema EU za azil, a posebno za relevantni status povratnika su direktive Veća ministara usvojene između 2001. i 2004. godine, kao i sporazumi o readmisiji koji su potpisani sa zemljama zapadnog Balkana, kao i sa Srbijom.

2 Bilateralni sporazumi o povratku svojih državljana koji se ne kvalifikuju za boravak u drugim zemljama, Srbija je zaključila sa: Nemačkom, Švedskom, Danskom, Italijom, Belgijom, Holandijom, Luksemburgom, Austrijom, Slovačkom, Bugarskom, Francuskom, Mađarskom, Slovenijom, Hrvatskom, Bosnom i Hercegovinom, Švajcarskom, Kanadom i Norveškom.

3 Zaključak o usvajanju Akcionog plana za sprovođenje Strategije reintegracije povratnika po osnovu Sporazuma o readmisiji za 2011. i 2012. godinu, Sl. glasnik RS, br. 74/2011, dostupno na: http://demo.paragraf.rs/demo/combined/Old/t/t2011_10/t10_0049.htm, pristupljeno: 12.03.2017.

Premijer Republike Srbije. U okviru Saveta formiran je i **Tim za monitoring/kontrolisanje/nadgledanje primene Strategije**.

Savet je multidisciplinarno telo čija je svrha da predlaže mere i aktivnosti usmerenih ka prijemu povratnika, da pomaže u identifikovanju i primeni mera lokalnih samouprava prilikom pružanja pomoći povratnicima, da predlaže okvir za dijalog između država o temama poput problema migranata, nelegalne migracije, i da nadgleda proces primene predviđenih mera.

Članovi Saveta su predstavnici: ministarstava za rad i socijalna pitanja, spoljnu politiku, unutrašnje poslove, ljudska i manjinska prava, javnu administraciju i lokalnu samoupravu, zdravstvo, obrazovanje i nauku, životne sredine, rudarstva i prostornog planiranja, vere i dijaspor, evropske integracije i predstavnici Komesarijata za izbeglice i migracije (KIRS).

Tim za primenu Strategije je profesionalno i koordinaciono telo koje treba da osigura uspešnu primenu strateških ciljeva propisanih u Strategiji za reintegraciju povratnika. Članovi tima su predstavnici svih relevantnih ministarstava i drugih tela i organizacija. Tim saraduje sa drugim organizacijama, institucijama i javnim servisima, nacionalnim i međunarodnim organizacijama. Tim prikuplja podatke, analizira ih i izveštava Savet. Predsednik Saveta je šef Tima.

Komesarijat za izbeglice i migracije Republike Srbije (KIRS) ima glavnu ulogu u sprovođenju Strategije, koordinira i organizuje primaran i hitan prijem povratnika, i stvara uslove za uspešnu reintegraciju povratnika na osnovu Sporazuma o readmisiji. KIRS takođe učestvuje u sprečavanju sekundarne migracije, trgovine ljudima, promovira principe pozitivne diskriminacije, itd. Saraduje sa lokalnim samoupravama. KIRS učestvuje u obaveštavanju povratnika, javnosti, lokalnih i međunarodnih organizacija, kreira bazu podataka, organizuje treninge za relevantne aktere (stakeholders) koji rade sa ovom specifičnom grupom ljudi. Na kraju, Komesarijat je zadužen za sprovođenje svih planiranih aktivnosti i za nadgledanje ovog procesa iz operativnog ugla. Zahvaljujući rekonstrukciji kolektivnih centara i njihovom prilagođavanju (potrebama povratnika), **Centri za hitan prijem povratnika** su otvoreni u Zaječaru, Beloj Palanci i Šapcu. Centri nude smeštaj porodicama povratnika koje se mogu uvrstiti u osetljive grupe prema preporuci KIRS. (eng. *Referral*). Centri takođe pružaju osnovne usluge u periodu koji je predviđen Strategijom – od tri do maksimalno 14 dana.

Usluge dostupne u centrima su: smeštaj i obroci (doručak, ručak, večera), informacije o pravima, obavezama i mogućnostima, pomoć i podrška u procesu dobijanja dokumentacije, informisanje, kontaktiranje i zahtevanje pomoći Centra za socijalni rad iz njihovog delokruga rada, medijacija sa svim relevantnim predstavnicima vlasti u postizanju pomoći u okviru njihovih nadležnosti, prevoz porodica do mesta trajnog boravka (mesta boravka pre napuštanja zemlje, rođaka, prijatelja) nakon perioda hitnog prijema.

Kancelarija za prijem povratnika – prema Sporazumu o readmisiji, Kancelarija je otvorena 12. februara 2006. Od maja 2009. KIRS je odgovoran za aktivnosti primarnog prijema u kancelariji za readmisiju na beogradskom aerodromu „Nikola Tesla”. Kancelarija je pružala informacije i savete povratnicima do 2009.

Od 2009. godine programi pomoći i podrške su značajno unapređeni i poverenici za izbeglice i migracije su uključeni u process. U Kancelariji za readmisiju povratnici mogu da dobiju sledeći oblik pomoći:

- Informacije koje se tiču prava, obaveza i mogućnosti,
- Stručni savet/vođenje u procesu dobijanja dokumenata,
- Primarni i hitni prijem koji podrazumeva:
  - Prevoz do utočišta (shelter), vezu sa centrima za socijalni rad radi obezbeđivanja karata za prevoz, smeštaj u KIRS-ovim Centrima za hitan prijem povratnika.
  - Direktiva/Odluka KIRS-u/Savetu za migracije i ostalim servisima lokalne samouprave za naredni set pomoći
  - Povratnici mogu da kontaktiraju svoje rođake i prijatelje.

POMOĆ POVERENIKA/SAVETA ZA MIGRACIJE

Po dolasku u mesto budućeg prebivališta / privremenog boravka, povratnici su obavezni da kontaktiraju lokalnu upravu / Savet za migracije radi:

- Registracije povratnika
- Informacije o pravima, obavezama i mogućnostima
- Pružanje pomoći u pisanju prijave, zahteva, pisama itd.

PRAVA POV RATNIKA

Potvrda o putovanju (važi 6 meseci) često je jedini identifikacioni dokument koji osoba ima dok ne dobije druge dokumente. **Prava koja povratnik može dobiti na osnovu Putnog dokumenta** su lična karta, hitna medicinska pomoć, obraćanje Centru za socijalni rad, započinjanje procesa upisa dece u osnovnu i srednju školu. Po povratku, neophodno je pokrenuti postupak za pribavljanje lične dokumentacije što je pre moguće za ostvarivanje drugih prava. Nakon pribavljanja dokumentacije povratnici ostvaruju svoja prava pod istim uslovima kao i ostali građani Republike Srbije.

Strategija za reintegraciju povratnika prema Sporazumu o readmisiji daje nekoliko preporuka i mera:

- U polju obrazovanja,
- U procesu dobijanja socijalne pomoći i zdravstvene nege,

- U polju zapošljavanja (dodatni treninzi, podrška u stvaranju biznis startapova, sprovođenje programa zapošljavanja kroz javne radove).
- Definisanje posebne budžetske linije na lokalnom nivou za programe integracije za marginalizovane grupe, posebno za reintegraciju povratnika,
- Stvaranje uslova stanovanja (podrška u obezbeđivanju sredstava za socijalno stanovanje, kupovina seoskih domaćinstava).

LOKALNI AKCIONI PLANOVI

Lokalni akcioni planovi (LAP) za rešavanje pitanja izbeglica, interno raseljenih lica i povratnika prema sporazumu o readmisiji su strateški i akcioni dokumenti lokalnih samouprava koji utvrđuju potrebe ovih kategorija lica i pružaju mere i aktivnosti i raspodelu sredstava lokalne samouprave u cilju poboljšanja njihovog položaja.

Lokalni akcioni planovi propisuju način rešavanja problema ove populacije na srednjoročnom nivou, uz mere i aktivnosti koje su u potpunosti prilagođene njihovim stvarnim potrebama. Rešenja za zapošljavanje i stanovanje su osnovne potrebe izbeglica, interno raseljenih lica i povratnika prema Sporazumu o readmisiji. Do sada su razvijeni i usvojeni lokalni akcioni planovi u 135 opština / gradova, od kojih je 12 opština na teritoriji Kosova i Metohije. 135 opština / gradova formiralo je opštinske / gradske savete za migracije. Oni su sastavljeni od predstavnika različitih institucija / organizacija na lokalnom nivou koji se bave problemima izbeglica, interno raseljenih lica i povratnika u skladu sa Sporazumom o readmisiji. Ukupno 80 odsto opština / gradova formiralo je posebnu budžetsku liniju, preko koje su lokalne samouprave, u zavisnosti od stepena razvoja opštine, sufinansirale projekte u minimalnom iznosu od pet odsto. Na nekim mestima ove iznose čine 20 do 30 procenata ukupnih troškova projekta. Važnost lokalnih akcionih planova ogleda se u činjenici da je lokalna uprava sa završetkom lokalnog akcionog plana precizno zabeležila probleme i potrebe ove populacije i planirala ili predložila rešenja.

Lokalni akcioni planovi se pripremaju uz saradnju nadležnih institucija u opštini / gradu. Stoga LAP predstavlja službeni stav koji pokazuje spremnost zajednice da reši identifikovane probleme i konkretan instrument koji pruža rešenja. Priprema LAP-a sa odgovarajućom analizom stanja je dužnost Saveta za migracije. Kada LAP dobije odobrenje od opštinskog / gradskog veća, on se upućuje skupštini opštine / grada. Nakon toga objavljuje se u „Službenom glasniku” i nakon osam dana stupa na snagu.

Kako bi se LAP primenio i postigao određene ciljeve, neophodno je imati evidenciju o broju izbeglica, interno raseljenih lica i broju povratnika prema Sporazumu o readmisiji. Ovim podacima raspolaže Komesarijat za izbeglice i migracije.

Ukupno 61 opština / gradova usvojilo je nove, unapređene LAP-ove. Novousvojeni lokalni akcioni planovi odnose se na period od 2013. do 2016. godine. Ukupno 46 gradova / opština su u procesu revizije postojećih ili usvajanja novih LAP-ova.

U nekim opštinama LAP-ovi su usvojeni na period od pet godina, ali opštine su odlučile da ih razmotre i uključe aktivnosti za povratnike. Nekoliko opština prepoznalo je potrebu za novim planovima, jer su prethodno planirane aktivnosti sprovedene, a na nekim mestima su prekoračene, tako da su te opštine donele nove akcione planove koji pokrivaju sve tri kategorije migranata.⁴

Nova **Strategija za socijalno uključivanje Roma 2015-2025**⁵ neće se baviti readmisijom kao posebnim segmentom, za razliku od prethodne za period 2009-2015. godine (Poglavlje V - Povratak na osnovu Sporazuma o readmisiji).

Što se tiče primene prethodne Strategije za inkluziju Roma, posebno u delu koji se odnosi na povratnike iz readmisije, ali i mere i preporuke Strategije za reintegraciju povratnika na osnovu Sporazuma o readmisiji, glavne prepreke za društvenu reintegraciju povratnika su, prema oceni kancelarije Ombudsmana: nedovoljno razvijeni mehanizmi, sredstva koordinacije između nadležnih državnih organa, te da lokalnoj samoupravi nije dostavljena tačna baza podataka. Ombudsman primećuje da poverenici Komesarijata za izbeglice i migracije Republike Srbije u lokalnim samoupravama nisu sproveli Strategiju za reintegraciju povratnika na osnovu Sporazuma o readmisiji na način koji je bio u najboljem interesu povratnika. Lokalne samouprave, uprkos strategijama planiranja razvoja uslova za reintegraciju povratnika, nisu imale odgovarajuće akcione planove za reintegraciju. Uključivanje dece povratnika u obrazovni sistem bilo je teško zbog nedostatka programa pripreme i njihovog prilagođavanja i zato što je proces prevođenja i verifikacije dokumenata skup većini povratnika. Pored toga, nije bilo dovoljno stambenih objekata za hitan prijem povratnika niti za rešavanje njihovog stanovanja.⁶

4 KIRS, dostupno na: <http://www.kirs.gov.rs/>, pristupljeno 14.03.2017.

5 Strategija za socijalno uključivanje Roma i Romkinja u Republici Srbiji za period od 2016. do 2025. godine, Kancelarija za ljudska i manjinska prava, dostupno na: http://ljudskaprava.gov.rs/sites/default/files/dokument_file/strategija_za_socijalno_ukljucivanje_roma_i_romkinja_2016_2025.pdf, pristupljeno 14.03.2017.

6 Izveštaj o sprovođenju strategije za unapređenje položaja roma sa preporukama, Zaštitnik građana, Beograd, 2013, dostupno na: http://www.ombudsman.rs/attachments/3115_IZVESTAJ%20ZG%20O%20SPROVODJENJU%20STRATEGIJE.pdf, pristupljeno 14.03.2017.

Međutim, Nova strategija za socijalno uključivanje Roma (usvojena 3. marta 2016. godine) ukazuje na to da su u prethodnom periodu postignuti rezultati na polju održivog poboljšanja položaja Roma i Romkinja. U obrazloženju potreba za novom strategijom, Vlada navodi, kao prvo, usvajanje Zakona o izmenama i dopunama Zakona o vanparničnom postupku koji predviđa naknadnu registraciju rođenih koji nisu registrovani u Registar rođenih i definiše postupak ostvarivanja tog prava. **Štaviše, povećan je ukupan broj romske dece u osnovnom obrazovanju; poboljšan je pristup ostvarivanju određenih prava kao rezultat uvođenja predstavnika Roma u proces implementacije javnih politika (pedagoški asistenti, zdravstveni medijatori i lokalni romski koordinatori).** Ipak, iz ugla Vlade, glavne prepreke na putu socijalno-ekonomske integracije Roma još uvek nisu iskorenjene, a usvajanje potpune

zakonske osnove za sprovođenje dugoročnih mera za smanjenje siromaštva i postizanje istinske ravnopravnosti romskih građana i ciljevi Strategije za poboljšanje položaja Roma 2009-2015 nisu ispunjeni.

Na osnovu nalaza „Polazne Studije za izradu Strategije za socijalno uključivanje Roma usklađenih sa Strategijom Evropa 2020” iz 2014. godine (ovaj dokument ukazuje na činjenicu da stara Strategija za poboljšanje položaja Roma nije postigla usvojene strateške ciljeve) bilo je neophodno razviti novi strateški dokument.

Drugi razlozi zbog kojih je usvojena ova Strategija potiču od potrebe za stvaranjem preduslova za postizanje gore navedenih strateških ciljeva, uključujući:

- uvođenje mehanizama za sprovođenje, planiranje, praćenje i poboljšanje usvojenih mera i aktivnosti;
- unapređenje kapaciteta i odgovornosti državnih organa i lokalnih samouprava kako bi se efikasno nadgledalo sprovođenje i zaštita prava romskih građana;
- osiguravanje sredstava u budžetu Republike Srbije, budžetima jedinica lokalne samouprave i međunarodnim razvojnim partnerima koji su aktivni u Srbiji, da finansiraju pomenute strateške mere;
- da efikasno uključe predstavnike romske zajednice u proces razvijanja i sprovođenja strateških mera i ostvarivanja garantovanih ljudskih prava na zapošljavanje, stanovanje, obrazovanje, socijalnu i zdravstvenu zaštitu.

Iz svih gore navedenih razloga postignut je opšti konsenzus kako bi se mere definisane u budućem strateškom dokumentu usmerile ka razvoju potpunog kapaciteta javne uprave kako bi se osiguralo ostvarivanje socijalne jednakosti za Rome i eliminisanje strukturnih uzroka njihovog siromaštva kroz četiri međupovezane javne politike - obrazovanje, stanovanje, zapošljavanje i zdravlje. Priroda ovog pristupa i mera zasnovani su na standardima ljudskih prava, poštovanju ljudskog dostojanstva i zaštiti prava građana u našem neposrednom okruženju, iskorenjivanju siromaštva, ravnopravnosti polova i zaštite i promocije etničkog i kulturnog identiteta Roma. Pored toga, pošto veliki broj Romkinja živi u izuzetno nepovoljnim socio-ekonomskim uslovima i kojima je potrebna različita vrsta podrške, posebno od lokalnih samouprava, socijalna bezbednost je dodata kao jedna od strateških oblasti.

Strategija se zasniva na postojećim strateškim, pravnim i institucionalnim resursima - strategijama i zakonskim aktima kojima se uređuju pitanja koja se bave unapređenjem statusa Roma, kao i spremnost države da razvije programe usmerene na poboljšanje položaja Roma, kao što su definisana u Operativnim zaključcima iz seminara „Socijalna uključenost Roma u Republici Srbiji (2015-2017)”, i u Akcionom planu za poglavlje 23. Institucionalni resursi za pripremu i sprovođenje Strategije su: Vladin savet za unapređenje položaja Roma i za sprovođenje Dekade inkluzije Roma, Kancelarija za ljudska i manjinska prava, socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva,

resorna ministarstva nadležna za javne politike od interesa za sprovođenje definisanih strateških mera, potpredsednik Vlade Republike Srbije i ministar građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture, koji koordinira rad državnih organa, organa lokalne samouprave i javnih preduzeća koja se bave poboljšanjem položaja Roma.

Kao odgovor na određene propise i nedostatke koji su se dogodili tokom sprovođenja prethodnog strateškog dokumenta i u skladu sa Operativnim zaključcima i Akcionim planom za poglavlje 23, ova Strategija predviđa da Koordinaciono telo za socijalno uključivanje Roma koordinira aktivnosti vezane za inkluziju Roma, na način kako su definisani u Akcionom planu za sprovođenje Strategije uz pomoć Kancelarije za ljudska i manjinska prava i Tima za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva, kao i da se osigura uvođenje održivih normativnih i institucionalnih uslova za sprovođenje usvojenih strateških mera i upravljanje strategijom.

Uprkos napomenama o svim nastojanjima iz prethodne Strategije i njenoj primeni, i napomenama da prvi Akcioni plan nove Nacionalne strategije za socijalno uključivanje Roma 2015-2025 koji pokriva period od 2016. do 2017. godine treba da bude usvojen ne više od 90 dana nakon što je Strategija objavljena u Službenom glasniku Republike Srbije, vlada još uvek nije usvojila Akcioni plan.

Kada su u pitanju **pregovaračka poglavlja i Romi**, najvažnije je Poglavlje 23 - Pravosuđe i osnovna prava. Dve od četiri referentne tačke, koje su namenjene kao polazna tačka za otvaranje poglavlja 23 i 24 i koje se odnose na pravnu i političku poziciju Roma, su Strategija socijalne uključenosti Roma i Akcioni plan za ostvarivanje prava nacionalnih manjina (oba dokumenta su usvojena na istoj sednici Vlade 3. marta 2016. godine). Treća referentna tačka bila je donošenje Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći koja na direktan način omogućava pripadnicima romske zajednice pristup pravdi, a četvrta referentna tačka je usvajanje Zakona o zaštiti ličnih podataka. Za sada nijedan od zakonskih repera (*benchmarks*) nije ispunjen.

Poglavlje Sudstvo i osnovna prava čine četiri tematske oblasti: reforma pravosuđa, antikorupcijska politika, osnovna prava i prava građana EU.

Osnovna prava su baza bilo kog civilizovanog društva i vladavine organizovane države. Njihova implementacija mora biti garantovana i neprekidna. Ovo područje sadrži niz konvencija, protokola, statuta i deklaracija koje država kandidat mora uvesti u svoj pravni sistem, ali i osigurati delotvornu implementaciju. Posebna pažnja je data temama antidiskriminacije, pravu na pravično suđenje, pravu na brzo suđenje i zaštitu ličnih podataka.

Tačka 3.8 Akcionog plana - Status nacionalnih manjina koja sadrži 36 mera i aktivnosti u vezi sa Izveštajem o skriningu preporuka glasi: *Kroz inkluzivni proces usvojiti poseban akcioni plan usmeren na efikasno sprovođenje postojećih odredbi u vezi sa zaštitom manjina i uzimajući u obzir preporuke izdate u*

trećem Mišljenju Savetodavnog odbora za Srbiju u kontekstu Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina. Mere i aktivnosti su razrađene i prezentovane u sveobuhvatnom dokumentu - **Akcioni plan za ostvarivanje prava nacionalnih manjina**,⁷ koji čini sastavni deo izveštavanja o sprovođenju Akcionog plana Poglavlja 23.

U okviru pomenute Tačke, aktivnosti u vezi sa izveštajem o skriningu preporuka su definisane na sledeći način: *Krajem 2014. godine Srbija bi trebalo da započne pripreme za usvajanje nove višegodišnje strategije i akcionog plana za poboljšanje uslova života Roma, uključujući akcije za osiguranje njihove registracije, sveobuhvatne mere o nediskriminaciji, obezbedi poštovanje međunarodnih standarda o prinudnom iseljavanju i pristup garantovanim socijalno-ekonomskim pravima i posvetiti dodatnu finansijsku pomoć za sprovođenje tekuće i buduće romske strategij, posebno u pogledu obrazovanja i zdravstvenih mera.* Mere (ukupno 52) se fokusiraju na praćenje i izveštavanje o sprovođenju Strategije, ali i na prikupljanje podataka, jačanje položaja lokalnih romskih koordinatora, pristup ličnim dokumentima, besplatna pravna pomoć, registracija građana i registracija prebivališta, poboljšanje obrazovanja, stambene, socijalne i zdravstvene zaštite.

Shodno tome, mere u vezi sa pristupom ličnim dokumentima, besplatnoj pravnoj pomoći i registracije su deo Akcionog plana za ostvarivanje prava nacionalnih manjina.

⁷ Akcioni plan za ostvarivanje prava nacionalnih manjina, Ministarstvo državne uprave i lokalne samouprave, 2016, dostupno na: <http://mduls.gov.rs/doc/Akcioni%20plan%20za%20ostvarivanje%20prava%20nacionalnih%20manjina%20-%20usvojen%203.mart%202016.pdf>, pristupljeno: 14.03.2017.

Centar za istraživanje javnih politika (CENTAR) je nevladina organizacija istraživačkog usmerenja (think tank), osnovana 2010. godine, koja se bavi ispitivanjem raznih aspekata bezbednosnog i socio ekonomskog statusa građana sa ciljem da utiče na poboljšanje primene javnih politika ili njihovu promenu.

Glavni cilj CENTRA je da svojim istraživanjima osvetli stvarne potrebe građana, i na taj način pomogne relevantnim donosiocima odluka da politike formulišu sa stanovništa „perspektive krajnjeg korisnika“, odnosno građana. CENTAR neguje multi-disciplinarni pristup i u prvi plan stavlja terenska istraživanja jer smatra da je za dubinsko sagledavanje problema i formulisanje održivih javnih politika važno sagledati problematiku i sa centralnog i sa lokalnog nivoa.

CENTAR je sproveo više od 20 projekata, uključujući i one na regionalnom nivou. Njegove projekte podržale su međunarodne organizacije i agencije (OSCE, UNDP, UNICEF, UNOPS, DCAF), vladine organizacije i privatni donatori – SDC i OSI; ministarstva i kancelarije u okviru Vlade Srbije, i inostrane akademske institucije, kao i kroz programe poput Matre ambasade kraljevine Holandije u Srbiji, kao i kroz programe poput Matre ambasade kraljevine Holandije u Srbiji

Forum Roma Srbije (FRS) je nevladina, neprofitna organizacija sa sedištem u Beogradu čiji je cilj da radi na sveobuhvatnoj socijalizaciji i integraciji romske zajednice, kao i rad na širenju progresivnih ideja demokratskog društva. Vrednosti za koje se zalažemo, i na kojima zasnivamo naš rad su – poštovanje različitosti, jednakost i tolerancija. Tim Foruma Roma Srbije je od 2011. godine realizovao veliki broj aktivnosti u saradnji sa organizacijom Romski edukativno kreativni centar

Dejan Marković i Igor Kostić, *Pravni i institucionalni okvir readmisije u Srbiji*, Centar za istraživanje javnih politika, Beograd, mart 2017.

O PROJEKTU

Ovaj predlog praktične politike deo je šireg istraživanja problema povratnika iz readmisije u okviru projekta „Dokumentovanje novih formi diskriminacije i zagovaranje uspešne integracije Roma povratnika kroz bolje uslove obrazovanja i zapošljavanja“ koji sprovode Centar za istraživanje javnih politika i Forum Roma Srbije. Projekat je podržala Fondacija Otvoreno društvo - Inicijativa za Evrope (OSIFE) i Kancelarija romske inicijative (RIO). Cilj projekta je unapređenje dijaloga o javnim politikama na lokalnom i nacionalnom nivou i iniciranje promena u pristupu uključivanja povratnika u društvo kroz unapređivanje obrazovnih politika/mogućnosti zapošljavanja povratnika u Srbiji.

Autori: Dejan Marković i Igor Kostić

Dizajn: Žolt Kovač

Prelom: Jelena Šapić

Izdavač: Centar za istraživanje javnih politika, Beograd

Za izdavača: Tanja Jakobi, izvršna direktorka

Copyrights: Centar za istraživanje javnih politika

www.publicpolicy.rs

office@publicpolicy.rs